

VODIČ ZA INVESTITORE

Lider u privlačenju investicija OPŠTINA KNJAŽEVAC

„Knjaževac, tamo gde su prijatelji!“

Knjaževac, novembar 2020. godine

„Vodič za investitore opštine Knjaževac“ je izradila Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije (RARIS) u saradnji sa opštinom Knjaževac.

Ovaj Vodič je nastao u okviru projekta Link Up! Serbia II, koji sprovodi Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (ICMPD). Nacionalni partner na projektu je Ministarstvo za evropske integracije Vlade Republike Srbije. Ključni implementacioni partneri na projektu su: Privredna komora Srbije (PKS) i 6 regionalnih razvojnih agencija (RRA): RAREI (Beograd), RRA – BP (Požarevac), Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga (Leskovac), RRA Jug (Niš), REDASP (Kragujevac) i RARIS (Zaječar).

Projekat Link Up! Serbia II finansira Austrijska razvojna agencija (ADA), sredstvima Austrijske razvojne saradnje (ADC) u iznosu od 1.669.454 evra. Opšti cilj projekta je podsticanje transnacionalnih preduzetničkih aktivnosti sa i kroz srpsku dijasporu u Austriji, Švajcarskoj i Nemačkoj (DACH zemlje) olakšavanjem pristupa znanju, poslovnim mrežama i finansijskim resursima.

Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Regionalne agencije za razvoj istočne Srbije (RARIS) i ni na koji način ne može odražavati stavove Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD) i Austrijske razvojne saradnje (ADC).

1. Opšte informacije

Opština Knjaževac je lider u privlačenju investicija, ima dugu preduzetničku tradiciju i predstavlja odlično mesto za nove investicije.

Opština Knjaževac se nalazi na sjajnoj lokaciji za poslovanje:

- 45 minuta od autoputa
- Par desetina kilometara od EU (Bugarska i Rumunija)
- Železnička pruga Niš – Luka Prahovo
- 1 sat do aerodroma u Nišu, a na par sati su aerodromi Sofija, Beograd, Krajova i Skoplje

Opština Knjaževac nudi personalizovanu podršku svakome ko želi da ovde posluje:

- Na usluzi vam je lokalna administracija sa velikim iskustvom u investicionim projektima,
- Svaki investitor može dobiti ličnog asistenta koji ga prati u procesu investiranja i pomaže u saradnji sa nadležnim lokalnim i državnim institucijama,
- Opština će pomoći investitorima da dobiju svu potrebnu komunalnu infrastrukturu (put, voda...),
- Postoji dobar sistem lokalnih subvencija za zakup opštinskog zemljišta ili objekata u zavisnosti od lokacije i broja zaposlenih
- Opština pruža podršku u konkurisanju za odlične subvencije i podsticajne mere sa državnog nivoa.

Knjaževac karakterišu i:

- Tradicionalno razvijena prerađivačka industrija
- Izvoz 3 puta veći od uvoza
- Kvalifikovana i dostupna radna snaga
- Velika ponuda spremnih projekata
- Velika ponuda spremnih lokacija za greenfield i brownfield investicije
- Konkurentne cene zemljišta i lokacija
- Razvijena poljoprivreda i najveći proizvođač višnje u Srbiji
- Stara planina i veliki potencijali za turizam
- Podrška RARIS-a investitorima iz dijaspore

Opština Knjaževac se nalazi u istočnom delu Srbije, uz granicu sa Republikom Bugarskom. Opština je sa površinom od 1202 km² četvrta po veličini u Srbiji.

U opštini Knjaževac živi 27.500 stanovnika, a procenjuje se da se blizu 1.500 ljudi nalazi u dijaspori. Neki od njih su već investirali i uspešno posluju u Knjaževcu.

U Knjaževcu radi više oko 950 preduzetnika i oko 270 privrednih društava.

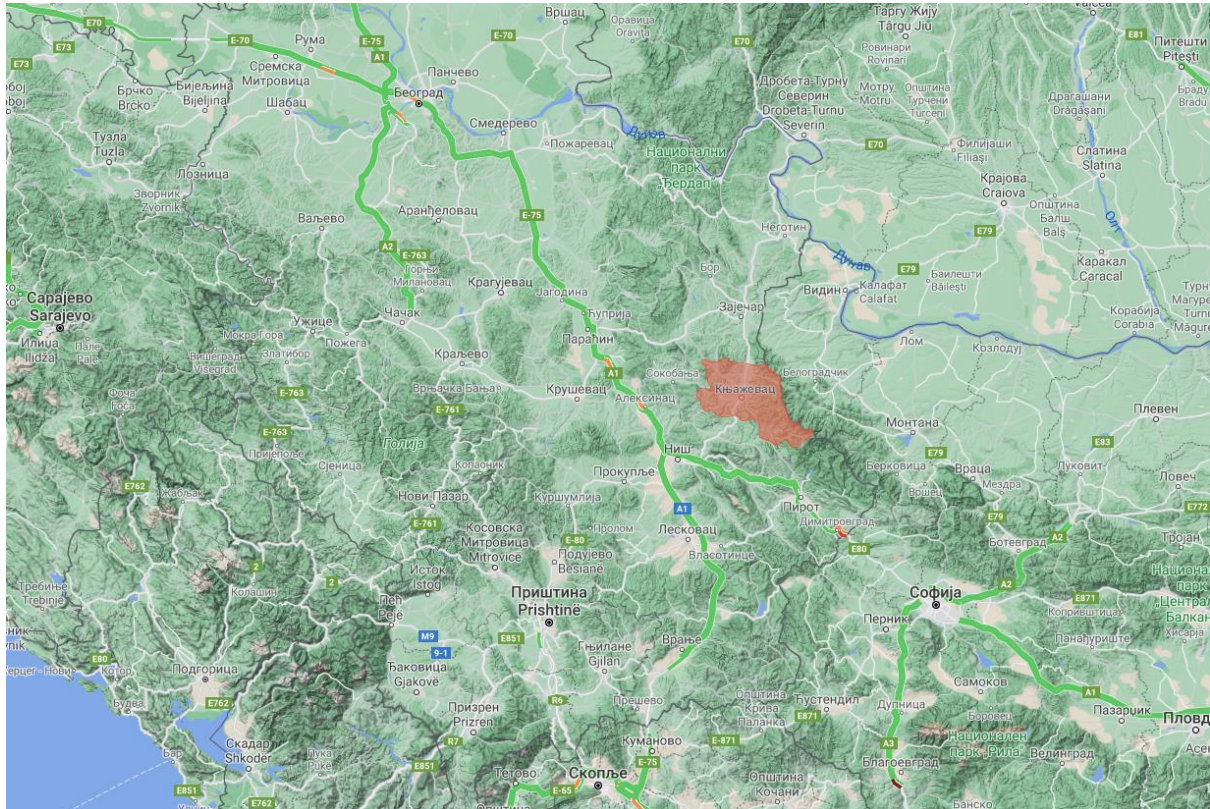
U Knjaževcu radi oko 6.800 ljudi sa prosečnom zaradom od oko 41.000 dinara (neto), dok je nezaposlenih oko 2.700.

Opština Knjaževac je 2014. sertifikovana od NALED-a kao opština sa povoljnim poslovnim okruženjem.

Opština Knjaževac je dobila 2014. godine priznanje European Destinations of Excellence – EDEN (Izuzetna destinacija Evrope)

2. Položaj opštine

Opština Knjaževac se nalazi u istočnom delu Srbije, uz granicu sa Republikom Bugarskom, na prostoru koji je geografski i istorijski poznat kao Timočka krajina. Područje opštine Knjaževac nalazi se na istočnoj geografskoj dužini od 22° 11' do 22° 41', odnosno na severnoj geografskoj širini od 43° 20' do 43° 45', na 50 km od graničnog prelaza Vrška čuka, odnosno 97 km od graničnog prelaza Gradina prema Bugarskoj, na ušću Svrliškog i Trgoviškog Timoka.

Ilustracija 1: Položaj opštine Knjaževac

Opština se graniči sa gradovima Zaječar i Pirot, i opštinama Boljevac, Sokobanja, Svrlijig i Bela Palanka. Značajan deo graničnog područja opštine predstavlja graničnu liniju Republike Srbije sa Bugarskom.

Udaljenost Knjaževca od važnijih gradskih, privrednih i administrativnih centara je sledeća:

- Beograd 280 km
- Zaječar 40 km
- Niš 60 km
- Dunav (Luka Prahovo) 110 km
- Sokobanja 37 km
- Pirot 64 km
- Sofija (Bugarska) 147 km

Knjaževac je povezan sa međunarodnim putem "koridor 10" (pravac prema Nišu, petlja „Malča“ – 45 km i pravac prema Pirotu 70 km), kao i koridorom 4 (Sofija je udaljena od Knjaževca 150km a Vidin 90 km). Na teritoriji opštine predviđena je i izgradnja graničnog prelaza sa Bugarskom (Salaš-Novo Korito).

Pored putničkog i železničkog saobraćaja prisutan je i teretni saobraćaj, a železnička stanica u Knjaževcu ima i industrijski kolosek, tako da se železnicom mogu transportovati industrijska roba i poljoprivredni proizvodi. Područje opštine preseca pruga normalnog koloseka Niš – Zaječar – Prahovo.

Što se vazdušnog saobraćaja tiče, opština je od aerodroma u Nišu udaljena 60 km, 176 km do aerodroma u Sofiji (Bugarska), 196 km do aerodroma u Krajovi (Rumunija), 248 km od aerodroma u Skoplju (Severna Makedonija), odnosno 266 km od aerodroma u Beogradu.

Ministarstvo za evropske integracije
Republika Srbija

With funding from

Austrian
Development
Cooperation

ICMPD
International Centre for
Migration Policy Development

3. Demografija i ljudski resursi

Na teritoriji opštine Knjaževac nalazi se čak 86 naseljenih mesta i izuzev samog grada sva ostala su seoska. U pogledu broja stanovnika i veličine seoskih naselja ova sela su različitog tipa. Najveća naselja su, osim grada Knjaževca: Trgovište (1.850), Minićevo (699), Vasilj (586), Štipina (442) i Gornje Zuniče (421) dok ima i sela sa po par desetina stanovnika. Opština Knjaževac je imala 31.491 stanovnika po popisu iz 2011. Na osnovu procene RZS-a u odnosu na rezultate zadnjeg popisa iz 2011. godine pretpostavka je da je broj stanovnika opao za 12,5% u 2019. i da sada iznosi oko 27.476. Opštinu Knjaževac, kao i celu Srbiju, karakteriše proces smanjenja broja stanovnika. Smanjenje broja stanovnika u opštini je dovelo i do smanjenja gustine naseljenosti sa 31 po popisu iz 2011. na 23 stanovnika/km² u 2019.

Velika površina opštine (1202 km²) omogućava velike potencijale u poljoprivredi i šumarstvu.

Po popisu stanovništva iz 2011. u inostranstvu je iz opštine bilo 716 lica, ali procena je da je danas taj broj dupliran. U starosnoj strukturi stanovništva prevladava radno sposobno stanovništvo sa 57,88%, što ukazuje na postojanje značajnog kontigenta radno sposobnog stanovništva. Udeo starog stanovništva (31,15%) je veći u odnosu na mlade (13,13%).

Tabela 1: Osnovni podaci (2019.)

OPIS	IZNOS
Stanovništvo – procena sredinom godine	27.476
Gustina naseljenosti (broj stanovnika/km)	23
Stopa živorođenih	7
Stopa umrlih	22
Stopa prirodnog priraštaja	-15
Očekivano trajanje života živorođenih (prosek godina)	76
Prosečna starost (u godinama)	49
Indeks starenja (60+ god. / 0–19 god.)	258
Prosečan broj članova domaćinstva	2,70

Izvor: Vitalna statistika, RZS

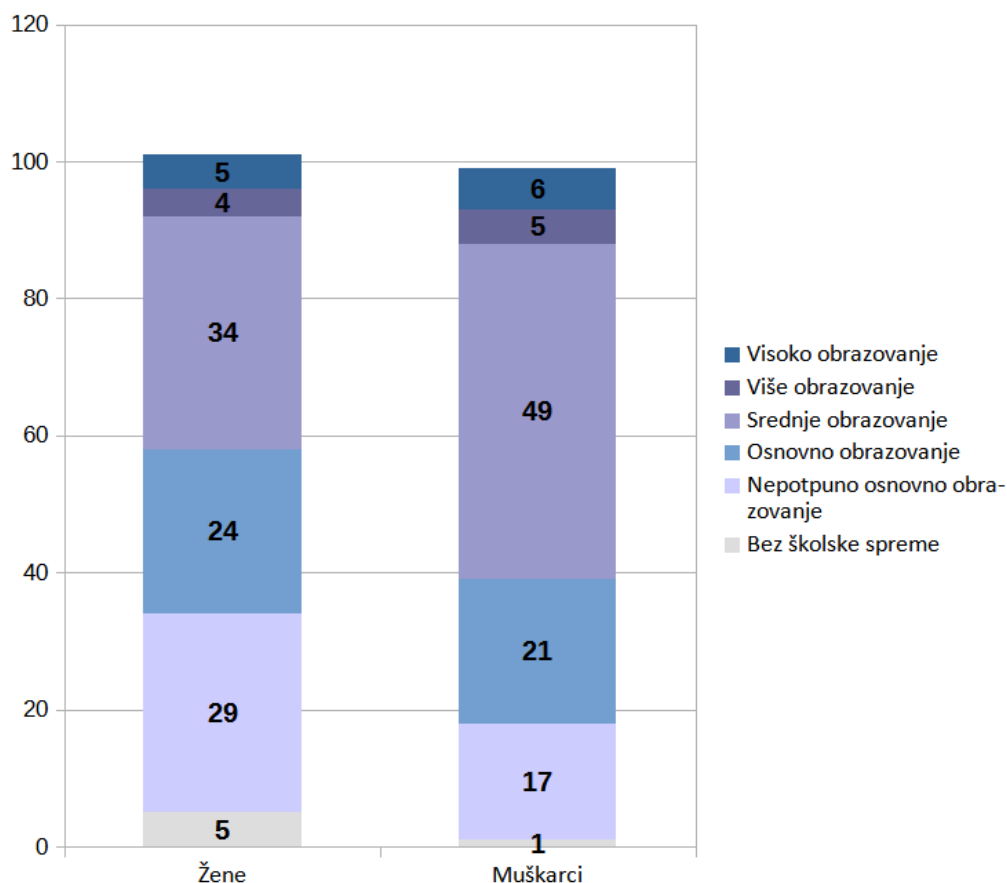
Imajući u vidu negativnu stopu prirodnog priraštaja može se zaključiti da je ukupno smanjenje stanovništva posledica negativnog prirodnog priraštaja, a da je znatnije smanjenje gradskog u odnosu na seosko stanovništvo posledica veće sklonosti gradskog stanovništva ka migraciji (pre svega mladih ljudi) prema većim centrima ili inostranstvu. U ukupnom stanovništvu, što je i situacija na celoj teritoriji Srbije veći je broj žena od broja muškaraca. Karakteristika ovog područja je povećano učešće starog stanovništva.

Tabela 2: Stanovništvo prema starosnim grupama i polu, 2018.–2019.

OPIS	2018		2019	
	Ž	M	Ž	M
Deca starosti do 6 godina (predškolski uzrast)	669	677	660	655
Deca starosti 7–14 godina (uzrast osnovne škole)	831	888	822	876
Deca starosti 15–18 godina (uzrast srednje škole)	448	483	437	488
Deca starosti 0–17 godina	1.830	1.934	1.803	1.903
Broj mladih (15–29 godina)	1.718	1.985	1.678	1.932
Radni kontingent stanovništva (15–64 godina)	7.933	8.410	7.698	8.206
Ukupan broj stanovnika	14.185	13.736	13.933	13.543

Izvor: Vitalna statistika, RZS

U obrazovnoj strukturi dominiraju osobe sa srednjim obrazovanjem koje ima 34% žena i 49% muškaraca, dok više i visoko obrazovanje imaju 9% žena i 11% muškaraca.

Ilustracija 2: Stanovništvo starosti 15 i više godina prema školskoj spreml i polu, 2011.

Po nacionalnoj strukturi stanovništva opština Knjaževac je skoro jednonacionalna zajednica, sa dominantnim srpskim stanovništvom čiji je udeo 94,10%. Osim njih, najzastupljeniji su Romi (2,50%) dok Rumuni, Bugari, Makedonci, Crnogorci, Jugosloveni, Albanci i ostali, pojedinačno ne prelaze 0,20%. Većina nastanjenih na području opštine Knjaževac govori srpski kao maternji jezik - čak 96,30 %, dok romskim, kao maternjim, govori 2,14%, stanovnika.

4. Privreda

Region Južne i Istočne Srbije je u 2017. godine učestvovao 13,8 odsto u stvaranju BDP (bruto domaćeg proizvoda) Republike Srbije, a vrednost regionalnog bruto dodatog proizvoda iznosila je 655.938 miliona dinara.

Prema preliminarnim rezultatima obračuna regionalnog BDP-a za 2018. godinu, vrednost regionalnog BDP-a i učešća regiona u vrednosti nacionalnog BDP-a iznosi za Region Južne i Istočne Srbije je nešto porastao i iznosio je 716.496 miliona dinara (14,1% u odnosu na Republiku).

Učešće Zaječarskog upravnog okruga u stvaranju BDV (bruto dodate vrednosti) Republike Srbije je 0,9 odsto (34.112 miliona dinara). U strukturi BDV Zaječarskog upravnog okruga najzastupljenije su usluge (55,3 odsto, što je ispod republičkog proseka), industrija (26,8 odsto, što je na nivou republičkog proseka) i poljoprivreda koja učestvuje sa 15,6 odsto, što je više u odnosu na prosek Republike Srbije. Građevinarstvo učestvuje sa 2,3 odsto, što je ispod republičkog proseka.

Ukupne investicije u osnovna sredstva u 2018. godini u opštini Knjaževac iznosile su 2,3 miliona evra, a struktura investicija izgledala je ovako:

Tabela 3: Investicije u osnovne fondove po tehničkoj strukturi, 2018. godine (u 000 evra)

Ukupno	Građevinski radovi	Zemljište	Domaća oprema	Uvozna oprema	Kultivisani biološki resursi	Intelektualna svojina
2.329	687	30	863	450	135	162

Izvor: RPK Zaječarskog i Borskog upravnog okruga

Spoljnotrgovinska robna razmena privrede na području opštine Knjaževac u 2019. je iznosila oko 85 miliona EUR i posebno je važan podatak da je izvoz neuporedivo veći od uvoza, čak 3,4 puta.

Tabela 4: Pregled spoljnotrgovinske robne razmene, period januar-decembar 2019. godine

Ukupna robna razmena (000 EUR)	Izvoz (000 EUR)	indeks I-XII 2019 / I-XII 2018	učešće u izvozu RPK (u %)	Uvoz (000 EUR)	indeks I-XII 2019 / I-XII 2018	učešće u uvozu RPK (u %)	Saldo (000 EUR)	pokrivenost uvoza izvozom (u %)
84.056,7	65.086,3	364,6	9,9	18.970,4	116,9	3,7	46.116,0	343,1

Izvor: RPK Zaječarskog i Borskog upravnog okruga

Na teritoriji opštine Knjaževac u 2019. godini bilo je zaposleno oko 6.800 ljudi, odnosno oko četvrtine ukupnog broja stanovnika. Prema metodologiji Republičkog zavoda za statistiku, koja je izmenjena 2015. u ovaj broj spadaju i registrovani individualni poljoprivrednici. Pozitivna činjenica je da u poslednjim godinama dolazi do blagog porasta broja zaposlenih. Iako ove promene nisu velike, činjenica je da se broj zaposlenih povećao od 6.693 u 2017. na 6.765 u 2018. a u 2019. na 6.803.

Tabela 5: Zaposlenost i zarade (2019.)

OPIS	IZNOS
Registrovani zaposleni	6.803
Registrovani zaposleni prema opštini prebivališta u odnosu na broj stanovnika (%)	25
Prosečne zarade bez poreza i doprinosa (RSD)	41.141
Registrovani nezaposleni	2.712

Izvor: Statistika zaposlenosti i zarada, RZS

U strukturi broja zaposlenih po delatnostima pojedinačno dominira prerađivačka industrija. S obzirom da i značajan broj zaposlenih koji su obuhvaćeni grupom "Preduzetnici, lica koja samostalno obavljaju

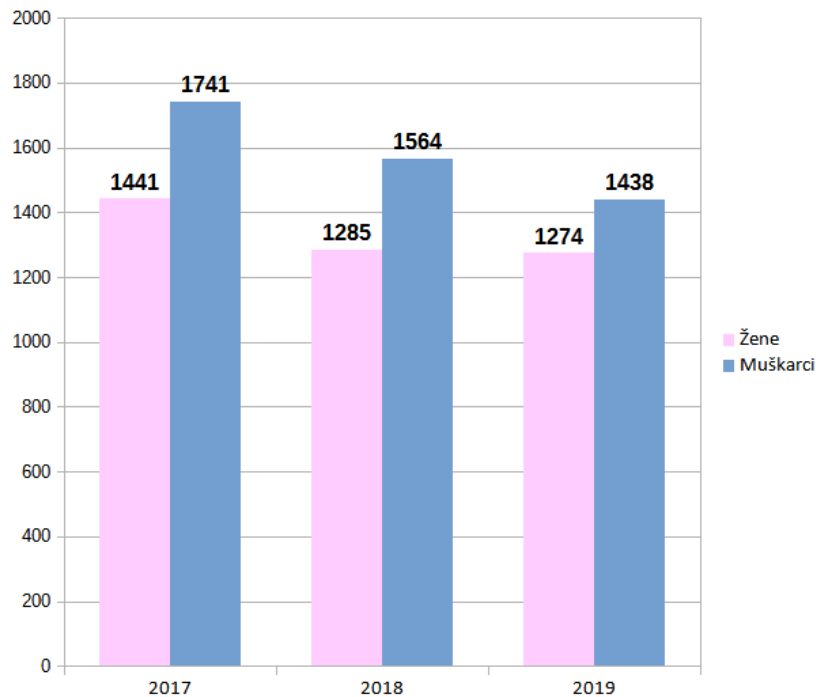
delatnost i zaposleni kod njih” u suštini radi u nekoj formi prerađivačke industrije, može se reći da je u ovoj delatnosti najmanje polovina ukupnog broja zaposlenih.

Tabela 6: Broj zaposlenih po delatnostima (2018.)

Ukupno	6.422
Registrovani individualni poljoprivrednici	133
Svega zaposlenih	6.289
Zaposleni u pravnim licima	4.935
Preduzetnici, lica koja samostalno obavljaju delatnost i zaposleni kod njih	1.355
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	180
Rudarstvo	-
Prerađivačka industrija	2.495
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	64
Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	135
Građevinarstvo	110
Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila	772
Saobraćaj i skladištenje	188
Usluge smeštaja i ishrane	307
Informisanje i komunikacije	61
Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja	45
Poslovanje nekretninama	7
Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	220
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	126
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	338
Obrazovanje	465
Zdravstvena i socijalna zaštita	578
Umetnost, zabava i rekreacija	86
Ostale uslužne delatnosti	112

Izvor: Statistika zaposlenosti i zarada, RZS

Prosečne zarade bez poreza i doprinosa, u periodu od 2017–2019. beleže porast i iznosile su 33.296 dinara u 2017., 37.490 u 2018., dok je prosečna zarada iznosila 41.141 dinara u 2019. I pored rasta, zarade su ispod republičkog proseka. U 2019. bilo je registrovano 2.712 nezaposlenih, a indikativno je da se broj nezaposlenih u poslednje tri godine smanjio od 3.182 u 2017. na 2.712 u 2019. U raspodeli broja nezaposlenih nešto su brojnije žene od muškaraca.

Ilustracija 3: Broj nezaposlenih po polu u periodu 2017-2019.

Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje

Prema podacima Agencije za privredne registre, u opštini Knjaževac u 2019. godini bilo je ukupno 277 aktivnih privrednih društava i 934 registrovanih preduzetnika.

Od stranih investicija, je najznačajnija ona u prerađivačku industriju: Falc East (Italija) koja se bavi proizvodnjom obuće i ima oko 750 zaposlenih, kao i Hatiba (Nemačka), metalska industrija, sa 50 zaposlenih. Svakako su značajnije one skorašnje koje dolaze iz domaćih izvora i to pre svega u prerađivačkoj industriji: Mobi, SCS Plus, Desing, Džervin itd.

Najveća investicija u turizmu u Srbiji se nalazi u opštini Knjaževac a to je izgradnja ski centra na Staroj planini – izgradnja skijaške i prateće infrastrukture i hotela) u koji je do sada uloženo preko 42 miliona evra.

Najznačajnije investicije iz dijasporne na teritoriji opštine Knjaževac su Maxx Line Fashion (proizvodnja tekstila) sa oko 25 zaposlenih u 2019. i Vinarija Todorović koja je zasadila vinograde na preko 20 ha. U Knjaževcu je od značaja je i poljoprivredna proizvodnja u kojoj, prema popisu poljoprivrede ima ukupno 5.010 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava na kojima je angažovano ukupno 6.340 članova porodice i rođaka koji obavljaju poljoprivredne aktivnosti na porodičnim gazdinstvima.

Za razliku od ostalih opština Zaječarskog okruga, u opštini Knjaževac je zastupljenija voćarsko - vinogradarska proizvodnja u odnosu na ratarstvo, pa i stočarstvo. Najznačajnija voćna vrsta je, bez sumnje višnja, a osim nje se gaje i dunja, šljiva, kupina, jabuka i u manjoj meri drugo voće. Oranice i bašte zauzimaju oko 7.328 ha, dok je pod voćem i vinovom lozom oko 2.693 ha, od čega je preko 2.100 ha u punom rodu, a oko 573 ha su mladi zasadi. Najveće površine su pod višnjom – 1.877 ha, šljivom - 90ha, dunjom – 165ha, kruškom oko 7ha, orahom - 60ha, lešnikom – 10ha, vinovom lozom – 14ha i ostalo voće oko 15ha.

5. Ostale informacije

Na teritoriji opštine Knjaževac funkcionišu 3 osnovne škole sa 10 područnih odeljenja sa ukupno 1.514 učenika, kao i 2 srednje škole sa 650 učenika.

Knjaževac je pokriven i sa nekoliko značajnih institucija za podršku biznisu: Regionalna privredna komora Zaječarskog i Borskog upravnog okruga i RARIS – Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije koje imaju sedište u Zaječaru, kao i Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Knjaževac sa sedištem u Knjaževcu.

Bazirano na raspoloživoj radnoj snazi, kao i postojećim braunfield lokacijama, odnosno prirodnim potencijalima, opština Knjaževac se u svojoj Strategiji održivog razvoja za period 2010-2020. fokusirala na razvojne prioritete:

- uspostavljanje i jačanje modela institucionalne podrške MSP,
- unapređenje postojećih i stvaranje uslova za razvoj novih vidova turističke ponude i
- razvoj poljoprivrede kroz stvaranje uslova za razvoj vinogradarstva i voćarstva.

Od raspoloživih braunfield lokacija u opštini Knjaževac najznačajnija je ona koja se odnosi na deo bivše fabrike „IMT“, a koja je u vlasništvu opštine. Lokacija se sastoji se iz 4 objekta: Nekadašnji proizvodni objekat (tzv: fabrika ozubljenja) površine 8.007 m², upravna zgrada, površine 1.060 m², restoran sa kuhinjom, površine 638 m² i ostale zgrade – garderoba, površine 721 m². Takođe, zanimljiv je i prostor nekadašnje vojne kasarne, na ulazu u Knjaževac, neposredno uz magistralni put Niš - Zaječar, na površini od 22,9486 ha sa potrebnom infrastrukturom (vodovod, kanalizacija, električna, pristupni put) i za koji postoji plan detaljne regulacije. U strogom centru grada nalazi se i poslovna zgrada Borske banke AD u stečaju, površine 1.580m² koja je u odličnom stanju. Objekat se nudi na prodaju putem javne licitacije svim zainteresovanim kupcima. Pored kompletne potrebne dokumentacije, postoji i projekat i dozvola za nadogradnju kosog krova na objektu.

Na području opštine Knjaževac je i više raspoloživih lokacija namenjenih grinfild investicijama, od kojih su najznačajnije one na Staroj planini, namenjene investicijama za turističke kapacitete: Turistički kompleks "Jabučko ravnište" za koji je izrađen plan detaljne regulacije (integralni deo Ski centra Stara planina; samo turističko naselje će imati oko 12.000 kreveta u objektima različitog tipa i kategorije, kao i sve prateće sadržaje), zatim izgradnja turističkog objekta u selu Crni Vrh u podnožju Stare Planine na glavnom putu koji vodi do Ski centra (opština Knjaževac u selu Crni vrh poseduje parcelu površine 2.619m² na kojoj je moguća izgradnja objekta namenjenog za turizam). itd. Od značaja je i lokacija na Banjici, predviđena za izgradnju hotela, za koju postoji kompletna planska dokumentacija (sa poluolimpijskim bazenom, wellness sadržajima, terapijskim blokom i kongresnim centrom sa 130 mesta; neposredno pored lokacije budućeg hotela već postoji i radi otvoreni olimpijski bazen i mini Aqua park, sa pratećim objektima).

Opština Knjaževac je u postupku pripreme i projekta javno-privatnog partnerstva Regionalnog centra za upravljanje komunalnim otpadom „Halovo“. Za ovaj projekat zvanično je usvojen Plan detaljne regulacije i izrađen je Regionalni plan upravljanja otpadom, kao i ugovor za njegovu primenu. Projekat će se realizovati putem JPP sa nekoliko susednih opština. Projekat JPP čeka na odobrenje Državne komisije za JPP. Javni poziv / međunarodni tender za JPP je u pripremi.

Kada je turizam u pitanju, opština Knjaževac raspolaže veoma zanimljivim turističkim destinacijama i objektima, kao i potencijalima za razvoj turizma. Najznačajniji je svakako ski centar na Staroj planini sa 13 km skijaških staza, hotelom „Stara planina“ sa 4 zvezdice i 450 ležajeva, a tu su i Planinarski dom sa 72 ležajeva i hotel sa dve zvezdice koji raspolaže sa 60 ležajeva. U neposrednoj blizini ovih objekata nalaze se gondola, žičare i ski staze na Konjarniku i Sunčanoj dolini. Takođe, iznad hotela nalaze se višenamenski sportski tereni.

Banjica je izletišta koje se nalazi na obali Svrliškog Timoka, u blizini sela Rgošte. Udaljena je oko šest kilometara od Knjaževca. U sklopu izletišta je olimpijski bazen sa spa centrom i mini akva parkom, sportski tereni, dva restorana.

Pored ovih destinacija, turistička ponuda Knjaževca je upotpunjena arheološkim nalazištem „Timacum Minus“ i arheo etno parkom u selu Ravna (10km od grada), muzejem i spomen kućom Ace Stanojevića u samom gradu, kao i brojnim sportskim, kulturnim i verskim sadržajima koji mogu biti primamljivi turistima. Broj turista i broj noćenja u 2018. godini je dat u narednoj tabeli:

Tabela 7: Broj turista i broj noćenja (2018.)

Grad – mesto	Turisti			Noćenja turista			Prosečan broj noćenja turista	
	svega	domaći	strani	svega	domaći	strani	domaći	strani
Knjaževac	22.667	17.201	5.466	73.885	58.880	15.005	3,4	2,7
ukupno								
Stara planina	20.517	16.381	4.136	69.184	56.089	13.095	3,4	3,2

Izvor: RZS

Prema raspoloživim podacima RZS, u odnosu na 2018. godinu, u 2019. broj turista i broj noćenja povećan je za oko 10%.

6. Prioriteti razvoja

Kako je u svojoj Strategiji održivog razvoja za period 2010-2020. opština Knjaževac definisala, osnovni pravci i prioriteti razvoja grupisani su u tri osnovne grupe: uspostavljanje i jačanje modela institucionalne podrške MSP, unapređenje postojećih i stvaranje uslova za razvoj novih vidova turističke ponude i razvoj poljoprivrede kroz stvaranje uslova za razvoj vinogradarstva i voćarstva.

1. Uspostavljanje i jačanje modela institucionalne podrške MSP

Pre 90-tih godina prošlog veka, opština Knjaževac je imala burno rastuću prerađivačku industriju sa nekoliko velikih sistema, koji su i u relacijama tadašnje Jugoslavije važili za gigante, a zabeležen je podatak i da je grad Knjaževac u jednom momentu imao više zaposlenih od broja stanovnika. Period tranzicije je opština Knjaževac prebrodila malo manje bolno nego druge opštine iz okruženja, tako da je i danas prerađivačka industrija vrlo značajna, a pored većih kompanija koje zapošljavaju po par stotina radnika, u porastu je i broj malih i mikro preduzeća, koja su od izuzetnog značaja za dalji razvoj opštine.

Osnovne prednosti za razvoj preduzetništva i malih i srednjih preduzeća (MSP) u Knjaževcu su: postojanje tradicije i postojanje slobodne radne snage, činjenica da je Knjaževac centar lake industrije istočne Srbije sa rastućim investicijama, uz blizinu saobraćajnih koridora.

Preduzetništvo je danas jedan od glavnih oslonaca razvoja opštine i u svrhu njegovog daljeg razvoja postoji niz podsticaja, što od strane Republike, što same opštine.

2. Unapređenje postojećih i stvaranje uslova za razvoj novih vidova turističke ponude

Svakako da je jedan od najvažnijih ekonomskih prioriteta razvoja Knjaževca kvalitetno i potpuno iskorišćavanje turističkih potencijala Stare planine kojima bi se aktivirali kapaciteti celog pograničnog područja. Područje opštine poseduje posebne vrednosti i prednosti za razvoj: planinskog, sportsko-rekreativnog, lovnog, seoskog, kulturno-manifestacionog, banjskog, rečnog, izletničkog, eko i etno turizma. Posebnu vrednost predstavlja područje Stare Planine koje je proglašeno parkom prirode. Master plan i druga razvojna dokumenta predviđaju izgradnju jednog od najvećih ski centara u ovom delu Evrope na prostoru Stare planine. Raznovrstan reljef, od pitomih dolina do podnožja najvišeg vrha - Midžora (2169 m), umereno-kontinentalna klima, termalni izvori, brzi planinski potoci i rečice, šumski kompleksi koji se smenjuju sa voćnjacima, vinogradima i oranicama, raznovrstan biljni i životinjski svet, čine ovo područje izuzetno atraktivnim za skijaški, seoski, ali i druge vidove turizma koji mogu da obezbeđuju prihode opštini tokom cele godine.

Osim Stare Planine kao drugi prioritet za razvoj turizma je Banjica - termalno izvoriste u koje do sada nisu uložena sredstva koje po značaju ovo izvoriste zaslužuje. Izuzetno je značajno što za ove turističke kapacitete već postoje odgovarajući planovi i programi koji su vrlo kvalitetno urađeni.

3. Razvoj poljoprivrede kroz stvaranje uslova za razvoj vinogradarstva i voćarstva

Poljoprivreda je osnovna privredna delatnost u seoskim sredinama, ali prirodni potencijali nisu dovoljno iskorišćeni. Poljoprivredni proizvođači se susreću sa nizom problema od kojih su najvažniji nedostatak i zastarelost poljoprivredne mehanizacije, usitnjen posed, napuštene zemljišne površine i stočarski objekti, nedostatak finansijskih sredstava za obnavljanje ili proširenje proizvodnje, nemogućnost dobijanja povoljnih kredita, skup repromaterijal, niske otkupne cene. Međutim, u poslednjim godinama opština je postala pionir u ovom delu Srbije kada je podrška investicijama u poljoprivrednim gazdinstvima u pitanju. Opština je plasirala značajna sredstva u formi subvencija i na taj način značajno povećala obim voćarske proizvodnje, najviše višnje i dunje.

Voćarstvo je najzastupljenija poljoprivredna grana poljoprivredne proizvodnje opštine Knjaževac. Razlozi su pre svega u agroekološkim uslovima koji su veoma povoljni za razvoj ove grane poljoprivredne proizvodnje, višedecenijska tradicija u voćarsko vinogradarskoj proizvodnji kao i

ponovno stavljanje u funkciju nekadašnjeg najvećeg poljoprivrednog kombinata u istočnoj Srbiji „Džervin“ koji je nakon jedanaest neuspelih aukcija kupila firma „Agroprocessing“ i posle jedne decenije pokrenula proizvodnju i preradu voća.

Na teritoriji opštine Knjaževac trenutno je oko 2.100 ha pod voćnim kulturama. Oranice i bašte zauzimaju oko 7.328 ha, dok je pod voćem i vinovom lozom oko 2.093 ha, od čega je preko 1.100 ha u punom rodu, a oko 973 ha su mladi zasadi. Najveće površine su pod višnjom – 1.277 ha, šljivom - 90ha, dunjom – 165ha, kruškom oko 7ha, orahom - 60ha, lešnikom – 10ha i ostalo voće oko 15ha.

Opština Knjaževac ima i izuzetnu tradiciju u vinogradarstvu, a upravo po Knjaževcu je i kompletan Knjaževački rejon dobio ime iako se prostire na teritoriji gradova Zaječar i Bor, kao i opština Boljevac i Knjaževac. Na osnovu podataka iz popisa poljoprivrede, u Knjaževačkom rejonu ima 1.076 hektara vinograda. Vinogradi se prostiru na nadmorskim visinama od 220 do 400 metara, na umereno strmim do blagim nagibima terena. Impuls daljem razvoju vinogradarstva daju kako „Džervin“, tako i male, uspešne vinarije.

7. Prednosti poslovanja u Srbiji

Zajedno sa započetim ekonomskim reformama, Srbija se pozicionirala kao jedna od najznačajnijih investicionih destinacija Centralne i Istočne Evrope.

Prednosti poslovanja u Srbiji ogledaju se kroz:

- Konkurentne poreske stope – PDV, Porez na dobit itd. su među najnižima u Evropi.
- Restruktuiran i stabilan finansijski sistem.
- Jednostavne procedure osnivanja i registracije preduzeća.
- Jednostavne procedure za obavljanje spoljno-trgovinskog posla i realizaciju ulaganja.
- Slobodan pristup tržištu od preko 1.1 milijarde potrošača. Eksterno, Srbija može služiti kao proizvodni centar za bescarinski izvoz na tržište od više od 1 milijarde ljudi koje uključuje Evropsku uniju, Rusku Federaciju, SAD, Kazahstan, Tursku, zemlje CEFTA - Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Severna Makedonija, Moldavija, Srbija i UNMIK/Kosovo, članove Sporazuma o slobodnoj trgovini sa zemljama EFTA - Island, Lihtenštajn, Norveška i Švajcarska i sporazum sa Belorusijom.
- Kvalitetno poslovno okruženje u Srbiji uz sistem podsticajnih mera koje daje država.

8. Prednosti poslovanja u opštini Knjaževac

Osnovne prednosti za poslovanje i investiranje u opštini Knjaževac:

Povoljan geostrateški položaj

Opština Knjaževac se nalazi na sjajnoj lokaciji za poslovanje:

- 45 minuta od autoputa
- Na par desetina kilometara od EU (Bugarska i Rumunija)
- Železnička pruga Niš – Luka Prahovo
- 1 sat do aerodroma u Nišu, a na par sati su aerodromi Sofija, Beograd, Krajova i Skoplje

Posvećena lokalna samouprava

Lokalna samouprava je vrlo posvećena saradnji sa investitorima i spremna je da uvaži svaki zahtev investitora. U početnim fazama moguće su sve vrste pregovora i dogovora, a za investitore koji uđu u realizaciju konkretnih projekata, lokalna samouprava nudi personalizovanu podršku:

- Na usluzi vam je lokalna administracija sa velikim iskustvom u investicionim projektima
- Svaki investitor može dobiti ličnog asistenta koji ga prati u procesu investiranja i pomaže u saradnji sa nadležnim lokalnim i državnim institucijama
- Opština će pomoći investitorima da dobiju svu potrebnu komunalnu infrastrukturu (put, voda...)
- Opština pruža podršku u konkurisanju za odlične subvencije i podsticajne mere sa državnog nivoa

Obezbeđena infrastruktura

U opštini Knjaževac postoji više lokacija za brownfield kao i slobodnog prostora za greenfield investicije, a gotovo da nema mesta gde nemate pristup širokopojasnom internetu i vezu sa mobilnom telefonijom.

Besplatan javni prevoz

Gradski i prigradski saobraćaj na teritoriji opštine Knjaževac besplatan je za sve građane. Opština Knjaževac bila je prva u Srbiji koja je uvela besplatni javni prevoz, a kasnije je taj primer sledilo još nekoliko lokalnih samouprava.

Ugodno okruženje za život.

Opština Knjaževac je ugodno okruženje za život, jer je bezbednost na visokom nivou, sa niskom stopom kriminala. Grad ima visoko razvijen sistem obrazovanja, predškolskih ustanova, socijalnih usluga i zanimljivu kulturno–umetničku ponudu - Dom kulture, Muzej, ski centar, sportske terene, bazen sa termalnom vodom koji je otvoren za posetioce cele godine (u zimskim mesecima je natkriven, pa u istom danu možete plivati u olimpijskom bazenu i skijati se na Staroj planini), brojne manifestacije, a sama strateška pozicija grada omogućava kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Opštinu Knjaževac karakterišu i:

- Tradicionalno razvijena prerađivačka industrija
- Izvoz 3 puta veći od uvoza
- Kvalifikovana i dostupna radna snaga
- Velika ponuda spremnih projekata
- Velika ponuda spremnih lokacija za greenfield i brownfield investicije
- Konkurentne cene zemljišta i lokacija
- Razvijena poljoprivreda i najveći proizvođač višnje u Srbiji
- Stara planina i veliki potencijali za turizam

- Podrška RARIS-a investitorima iz dijaspore

Opština Knjaževac je 2014. sertifikovana od NALED-a kao opština sa povoljnim poslovnim okruženjem a iste 2014. godine dobila je i priznanje European Destinations of Excellence – EDEN (Izuzetna destinacija Evrope).

Ministarstvo za evropske integracije
Republika Srbija

With funding from

Austrian
Development
Cooperation

ICMPD
International Centre for
Migration Policy Development

9. Podrška poslovanju na nacionalnom nivou

U Srbiji postoji državni sistem podsticaja investicijama i privatnom biznisu. Vlada Republike Srbije pruža razne vidove finansijske i nefinansijske podrške potencijalnim i postojećim privrednim subjektima. Osim olakšica predviđenih zakonima, biznisu su dostupni i različiti vidovi podrške kroz programe:

- Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ),
- Fonda za razvoj Republike Srbije i
- Razvojne agencije Srbije (RAS).
- Privredne komore Srbije (PKS)
- RARIS – Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije

Na osnovu Zakona o porezu na dohodak građana (Član 21ž) i Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (Član 45đ), predviđeni su sledeći vidovi podrške:

- **Do 70% oslobođenja od poreza i doprinosa za novo zapošljavanje**
Od 1. januara 2020. godine će sve kompanije koje zapošljavaju osobe koje tokom 2019. godine nisu bile u radnom odnosu, uključujući i mlade koji se prvi put zapošljavaju, imati mogućnost da budu oslobođene obaveze plaćanja poreza i doprinosa i to:
 - u 2020. godini - 70% poreza i 100% doprinosa za PIO
 - u 2021. godini - 65% poreza i 95% doprinosa za PIO
 - u 2022. godini - 60% poreza i 85% doprinosa za PIO
- **70% umanjene osnovice poreza i doprinosa za zapošljavanje mladih povratnika**
Osoba koja zasniva radni odnos sa domaćim poslodavcem na radnom mestu za koje je potrebno posebno stručno obrazovanje i potreba koja se ne može lako zadovoljiti na domaćem tržištu rada, ostvaruje pravo na olakšicu u vidu umanjenja osnovice poreza i doprinosa za 70% za zaradu novonastanjenih lica, ukoliko je:
 - u momentu zaključenja ugovora o radu mlađa od 40 godina i
 - u periodu od 12 meseci pre zaključenja ugovora o radu pretežno boravila van teritorije Republike Srbije radi daljeg školovanja, odnosno stručnog usavršavanja i
 - mesečna zarada je veća od 145.104 dinara.Pravo na umanjenje može da se ostvari za period od pet godina od dana zaključenja ugovora o radu
- **70% manja osnovica poreza i doprinosa za zapošljavanje povratnika i stranaca**
Olakšica se odnosi na novonastanjena lica koja zasnjuju radni odnos sa domaćim poslodavcem (na radnom mestu za koje je potrebno posebno stručno obrazovanje i potreba koja se ne može lako zadovoljiti na domaćem tržištu rada). Radi korišćenja olakšice, potrebno je ispuniti uslove:
 - da lice u prethodna 24 meseca nije pretežno boravilo na teritoriji Republike Srbije i
 - da je ugovorena mesečna bruto zarada veća od 217.656 dinara.
 - Pravo na umanjenje osnovice može da se ostvari za period od pet godina od dana zaključenja ugovora o radu, nezavisno od promene poslodavca.

Za aktuelne i konkretne podsticaje i mere podrške posetite sajtove navedenih institucija.

NACIONALNA SLUŽBA ZA ZAPOŠLJAVNJE

Nacionalna služba za zapošljavanje – NSZ – je servis koji pruža usluge nezaposlenim licima i poslodavcima u Srbiji.

Programi NSZ namenjeni su:

- edukacijama i prekvalifikacijama nezaposlenih lica,
- finansijskoj podršci samozapošljavanja i zapošljavanja lica sa evidencije NSZ-a,
- angažovanju nezaposlenih lica kroz javne radove,
- zapošljavanju nezaposlenih lica iz kategorije teže zapošljivih lica,
- mladima kroz programe stručne prakse.

FOND ZA RAZVOJ REPUBLIKE SRBIJE

Fond za razvoj Republike - Srbije je jedna od najstarijih finansijskih institucija u vlasništvu države. Realizacijom svojih aktivnosti Fond za razvoj podstiče privredni razvoj, ravnomerni regionalni razvoj, unapređuje konkurentnosti domaće privrede, podstiče razvoj proizvodnog zanatstva i uslužnih delatnosti, podstiče zapošljavanje i razvoj tržišta kapitala.

Kroz Fond za razvoj Republike Srbije moguće je aplicirati za:

- Investicione kredite
- Kredite za trajna obrtna sredstva
- Kratkoročni krediti
- Kredite za održavanje tekuće likvidnosti
- Start-up krediti
- Podsticanje preduzetništva kroz razvojne projekte
- Krediti za poslovanje u nerazvijenim područjima
- Garancije
- Krediti za refinansiranje

RAZVOJNA AGENCIJA SRBIJE

Razvojna agencija Srbije je agencija Vlade Republike Srbije osnovana za obavljanje razvojnih, stručnih i operativnih poslova podsticanja i realizacije direktnih ulaganja, promocije i povećanja izvoza, razvoja i unapređenja konkurentnosti privrednih subjekata, ugleda i razvoja Republike Srbije u oblasti privrede i regionalnog razvoja. RAS nudi širok spektar usluga, uključujući podršku direktnim investicijama, podsticaj konkurentnosti i promociju izvoza, kao i sprovođenje projekata koji imaju za cilj da poboljšaju reputaciju i ugled Srbije i pozitivno utiču na ekonomski i regionalni razvoj. RAS je zadužen za dodelu sredstava podsticaja za privlačenje direktnih investicija. Za ova bespovratna sredstva ravnopravno mogu da konkurišu kako domaći tako i strani investitori.

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE

Privredna komora Srbije (PKS) je zakonom definisana organizacija privrednih subjekata. Članovi PKS su privredna društva, grupisana u sektore poljoprivrede, industrije i usluga, koji se uže grupišu u 19 granskih udruženja. PKS zastupa interese i stavove članova učešćem u kreiranju zakona i drugih propisa važnih za poslovnu zajednicu; unapređuje ekonomsku saradnju sa inostranstvom; pruža informativno-analitičku podršku privredi; podstiče izvoznu aktivnost i uključivanje domaćih kompanija u međunarodne dobavljačke lance.

Svi članovi PKS imaju prava i obaveze definisane zakonom i internim aktima. PKS je samostalna i nezavisna u svojim aktivnostima, a u radu njenih organa uprave i tela učestvuju privrednici.

RARIS – Regionalna agencija za razvoj Istočne Srbije

Osnivači RARIS-a su:

- Gradovi: Zaječar i Bor
- Opštine: Majdanpek, Kladovo, Boljevac, Knjaževac, Sokobanja i Negotin
- Regionalna privredna komora Zaječar,
- Preduzeće za puteve Zaječar,
- NVO “Timočki klub”,
- Fakultet za menadžment, Zaječar.

Cilj RARIS – a je podrška razvojnim inicijativama koje se zasnivaju na institucionalnom povezivanju i partnerstvu koji vode ka održivom razvoju istočne Srbije. RARIS usaglašava svoje aktivnosti sa osnivačima kroz redovne kontakte sa opštinskim Kancelarijama za lokalni ekonomski razvoj čije je osnivanje RARIS i inicirao i pomogao. RARIS ima izuzetnu saradnju sa više Ministarstava, domaćih institucija i organizacija. RARIS pruža niz usluga preduzetnicima i preduzećima, od prosleđivanja bitnih informacija, organizovanja promocija, obuka, mentoringa, savetodavnih usluga pa do pomoći i pripremi projekata. RARIS ima dugogodišnje iskustvo u saradnji sa dijasporom, pre svega sa onom u Austriji.

10. Podrška poslovanju na opštinskom nivou

Opština Knjaževac za sve investitore koji uđu u realizaciju konkretnih projekata, obezbeđuje personalnog asistenta koji je na raspolaganju investitoru kao pomoć i podrška za sprovođenje svih administrativno-tehničkih poslova (registracija kompanije, pripremanje zahteva prema lokalnoj samoupravi i podrška u procesu obezbeđivanja građevinskih dozvola, pripremanje poreskih prijava itd.).

Na osnovu Odluke o pogodnostima za otvaranje novih radnih mesta u seoskim naseljima na teritoriji opštine Knjaževac, određena je subvencija koja predstavlja umanjene zakupnine za poslovni prostor u trajanju od 5 godina za sve investitore, a u zavisnosti od broja zaposlenih. Za zapošljavanje do 5 radnika, zakupnina se umanjuje 30%; za zapošljavanje od 5-10 radnika, zakupnina se umanjuje za 50%; za zapošljavanje od 11-15 radnika, zakupnina se umanjuje za 80%; za zapošljavanje od 16-20 radnika, zakupnina se umanjuje za 90%; dok je za zapošljavanje preko 21 radnika, zakupnina umanjena u celosti (100%).

Osim ovoga, opština Knjaževac nudi sledeće podsticajne mere investitorima:

- Investitor koji zaposli više od 10 radnika plaća samo 20% od utvrđene visine nadoknade za uređenje građevinskog zemljišta
- Investitor koji učestvuje u izgradnji objekata komunalne infrastrukture oslobađa se plaćanje naknade u visini učešća.
- Investitoru kojem se daje zemljište u zakup radi izgradnje proizvodnih, proizvodno-preradnih, industrijskih i drugih objekata u kojima se zapošljavaju radnici, zakupnina se umanjuje za 0.5% za svakog zaposlenog a zakupninu može platiti na rate.

Prilog 1. Kako registrovati biznis u Srbiji?

Procedura registracije biznisa u Republici Srbiji je veoma jednostavna. Dovoljno je da posetite internet stranicu Agencije za privredne registre (APR) i preuzmete obrazac - Jedinstvena registraciona prijava osnivanja pravnih lica i drugih subjekata. Takođe možete posetiti i najbližu Agenciju za privredne registre u kojoj će Vam dati sve potrebne informacije za registrovanje.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima u Agenciji za privredne registre se upisuju sledeće pravne forme:

- preduzetnička radnja
- privredna društva (ortačko društvo; komanditno društvo; društvo sa ograničenom odgovornošću; akcionarsko društvo)
- ogranak stranog privrednog društva
- predstavništvo stranog privrednog društva
- javno preduzeće
- zadruga
- zadružni savez
- drugi subjekt ako je to propisano posebnim zakonom.

Proces registracije je veoma kratak i traje od tri do pet radnih dana. Troškovi registracije iznose od 1.500,00 do 18.000,00 dinara u zavisnosti od oblika i forme. Najčešći oblik registracije u Srbiji je preduzetnik ili DOO - Društvo sa ograničenom odgovornošću.

Osnovne sličnosti i razlika između preduzetnika i DOO:

- Postupak registracije kod APR-a za preduzetnika je jednostavniji nego za DOO.
- Preduzetnik može biti stranac, lice koje nema prebivalište u Srbiji, ali za dalje obavljanje poslovnih aktivnosti mora da dobije boravišnu i radnu dozvolu.
- Osnivač DOO može biti i strano fizičko i strano pravno lice. Stranac osnivač nije dužan da poseduje boravišnu i radnu dozvolu.
- U pogledu vlasništva, kroz DOO se lakše realizuju partnerski odnosi, jer preduzetnik predstavlja individuu koja pravno gledano sama snosi sve koristi i posledice nastale iz obavljanja poslovne aktivnosti.
- Preduzetnik za obaveze iz poslovanja odgovara celokupnom svojom imovinom, neograničeno, a za poreske obaveze i sa imovinom svih punoletnih članova domaćinstva (član 157 Zakona o porezu na dohodak građana).
- Osnivač DOO za obaveze DOO odgovara samo upisanim ulozima, a ne odgovara svojom imovinom.
- DOO kod osnivanja obavezno upisuje i kod APR-a registruje ulog, ali on ne mora biti veći od 100 dinara i naknadno se može povećavati
- Kazne za prekršaje najčešće su za duplo, a u nekim slučajevima i do deset puta manje za preduzetnike nego za DOO.
- Preduzetnik može poslovne knjige voditi po sistemu prostog ili po sistemu dvojnog knjigovodstva, dok DOO poslovne knjige mora voditi po sistemu dvojnog knjigovodstva.
- Preduzetnici se mogu opredeliti i prijaviti za paušalno oporezivanje, osim u slučajevima pobrojanim članom 40, stav 2 Zakona o porezu na dohodak građana (npr. trgovina kao delatnost, bilo koja delatnost sa prometom preko 6.000.000,00 din u toku kalendarske godine itd.)
- Bez obzira na delatnost, paušalac ne može biti preduzetnik koji je u sistemu PDV-a.
- DOO ni u kojem slučaju ne može biti paušalac.

- Porez na dobit (dohodak) plaća se na razliku između prihoda i rashoda, odnosno dobit, i kod preduzetnika i kod DOO. Stopa poreza kod preduzetnika je 10%, a kod DOO je 15%.
- Preduzetnik može promeniti pravnu formu u DOO, a DOO ne može promeniti pravnu formu u preduzetnika.
- Preduzetnik ne može imati statusne promene spajanja, pripajanja, izdvajanja ili podele, a DOO može.
- DOO može promeniti vlasnika, a preduzetnik ne može.

OSNIVANJE PRIVREDNOG DRUŠTVA I PREDSTAVNIŠTVA OD STRANE STRANOG ULAGAČA

Strani ulagač (strano pravno lice sa sedištem u inostranstvu, uključujući i ogranak stranog pravnog lica koji je registrovan u Republici Srbiji; strani državljanin, bez obzira na stalno mesto boravka; državljanin Republike Srbije sa stalnim mestom boravka izvan Republike Srbije dužim od jedne godine) može osnivati privredno društvo u Srbiji u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i zakonom kojim se uređuju ulaganja.

Strani ulagač u pogledu svog ulaganja uživa jednak položaj i ima ista prava i obaveze kao i domaći ulagač ukoliko Zakonom o ulaganjima ili drugim zakonom nije drugačije predviđeno.

Procedura registracije privrednog subjekta za strane osnivače

Predstavništvo stranog privrednog društva je njegov izdvojeni organizacioni deo, koji može obavljati prethodne i pripremne radnje u cilju zaključenja pravnog posla tog društva.

Predstavništvo nema svojstvo pravnog lica i može zaključivati samo pravne poslove u vezi sa svojim tekućim poslovanjem. Strano privredno društvo odgovara za obaveze prema trećim licima koje nastanu u poslovanju njegovog predstavnništva.

Predstavništvo se obrazuje odlukom nadležnog organa stranog privrednog društva, koja obavezno sadrži:

- naziv i sedište registra u kom je osnivač predstavnništva registrovan
- naziv, pravnu formu i sedište osnivača predstavnništva
- matični/registarski broj osnivača predstavnništva
- lično ime, odnosno poslovno ime zastupnika osnivača predstavnništva
- adresu predstavnništva
- lično ime, odnosno poslovno ime zastupnika predstavnništva
- predstavnništvo se obavezno registruje u skladu sa zakonom o registraciji.

Propisana dokumentacija i naknada za registraciju:

- Jedinstvena registraciona prijava osnivanja pravnih lica i drugih subjekata i upisa u jedinstveni registar poreskih obveznika
- Odluku nadležnog organa stranog privrednog društva o obrazovanju predstavnništva
- Izvod iz registra u kome je registrovano strano privredno društvo, sa prevodom overenim od strane ovlašćenog sudskog tumača
- Dokaz o brojevima računa preko kojih strano privredno društvo posluje
- Izjava ovlašćenog lica stranog privrednog društva o preuzimanju odgovornosti društva za sve obaveze koje nastanu u vezi sa poslovanjem predstavnništva overena od nadležnog organa overe, sa prevodom na srpski jezik overenim od strane ovlašćenog sudskog tumača
- Dokaz o uplati naknade za registraciju osnivanja

Zapošljavanje stranaca

Stranac (svako lice koje nema državljanstvo Republike Srbije) koji se zapošljava u Republici Srbiji ima jednaka prava i obaveze u pogledu rada, zapošljavanja i samozapošljavanja kao i državljani Srbije.

Uslovi za zapošljavanje stranca su posedovanje odobrenja za privremeni boravak (bez obzira na vremensko trajanje boravka) ili stalno nastanjenje i dozvole za rad. Odobrenje za privremeni boravak ili stalno nastanjenje izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova, dok postupak izdavanja, produženja, poništavanja i prestanka važenja dozvole za rad sprovodi Nacionalna služba za zapošljavanje.

Dozvola za rad se može izdati kao:

<p>1. Lična radna dozvola</p> <p>Izdaje se na zahtev stranca ako ima:</p> <ul style="list-style-type: none">- odobrenje za stalno nastanjenje,- status izbeglice,- pripada posebnoj kategoriji stranca,- u slučajevima utvrđenim međunarodnim ugovorom,- radi spajanja porodice.	<p>2. Radna dozvola</p> <ul style="list-style-type: none">- radna dozvola za zapošljavanje;- radna dozvola za posebne slučajeve zapošljavanja - upućena lica, kretanje u okviru privrednog društva, nezavisni profesionalci;- radna dozvola za samozapošljavanje. <p>Stranac sa radnom dozvolom može u Republici Srbiji da obavlja samo poslove za koje je dobio dozvolu.</p>
---	--

Zakonom su propisani slučajevi u kojima se uslovi za zapošljavanje stranaca na primenjuju (na stranca čiji boravak u Republici Srbiji ne traje duže od 90 dana u roku od šest meseci od dana prvog ulaska u Srbiju, i to na stranca koji: je vlasnik, osnivač, zastupnik ili član organa pravnog lica registrovanog u Srbiji, ako nije u radnom odnosu u tom pravnom licu; u Srbiji boravi radi uspostavljanja poslovnih kontakata ili prisustvovanja poslovnim sastancima i koji, bez ostvarivanja prihoda u Srbiji, obavlja druge poslovne aktivnosti koje se odnose na pripremu stranog poslodavca da uspostavi prisustvo i otpočne sa radom u Srbiji; je upućeno lice koje u Srbiji izvodi radove na osnovu ugovora o nabavci robe, nabavci ili zakupu mašina ili opreme i njene isporuke, instaliranja, montaže, opravke ili obučavanja zarad na tim mašinama ili opremi i dr.).